

Algoritmy

Příklad: Popis algoritmu pomocí **pseudokódu**:

Algoritmus 1: Algoritmus pro nalezení největšího prvku v poli

```
1 FIND-MAX ( $A, n$ ):  
2 begin  
3    $k := 0$   
4   for  $i := 1$  to  $n - 1$  do  
5     if  $A[i] > A[k]$  then  
6        $k := i$   
7     end  
8   end  
9   return  $A[k]$   
10 end
```

Algoritmus

- zpracovává **vstup**
- generuje **výstup**

Z hlediska analýzy toho, jak daný algoritmus funguje, většinou není příliš podstatný rozdíl v tom, jestli algoritmus:

- čte vstupní data z nějakého vstupního zařízení (např. ze souboru na disku, z klávesnice, apod.)
- zapisuje data na nějaké výstupní zařízení (např. do souboru, na obrazovku, apod.)

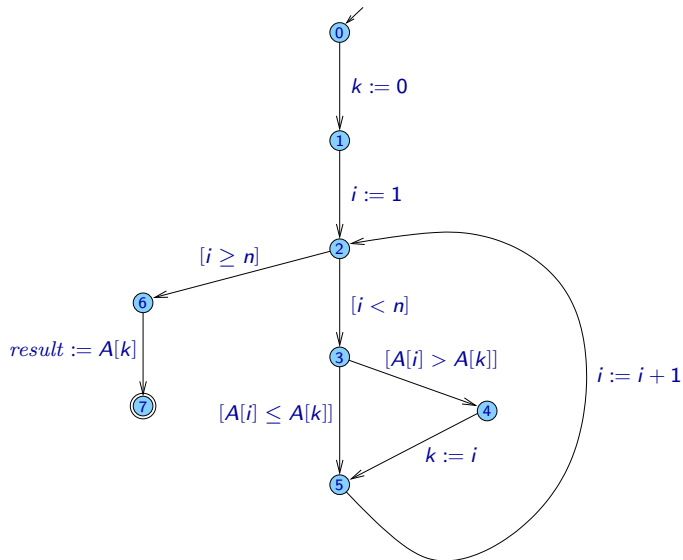
nebo

- čte vstupní data z paměti (např. jsou mu předány jako parametry)
- zapisuje data na do paměti (např. je vrátí jako návratovou hodnotu)

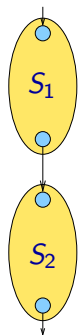
Instrukce lze zhruba rozdělit na dvě skupiny:

- instrukce přímo pracující s daty:
 - přiřazení
 - vyhodnocení hodnot výrazů v podmínkách
 - čtení vstupu, zápis na výstup
 - ...
- instrukce ovlivňující **řídící tok** — určují, které instrukce se budou provádět, v jakém pořadí, apod.:
 - větvení (if, switch, ...)
 - cykly (while, do .. while, for, ...)
 - uspořádání instrukcí do bloků
 - návraty z podprogramů (return, ...)
 - ...

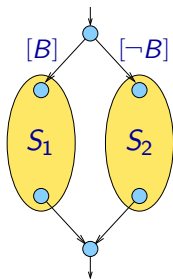
Graf řídicího toku

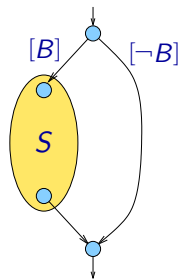
Některé základní konstrukce strukturovaného programání

$S_1; S_2$

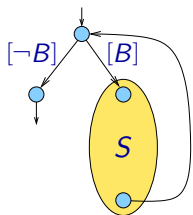

if B then S_1 else S_2

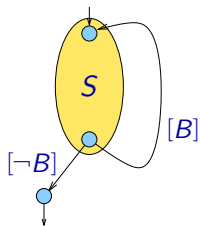

if B then S

Některé základní konstrukce strukturovaného programání

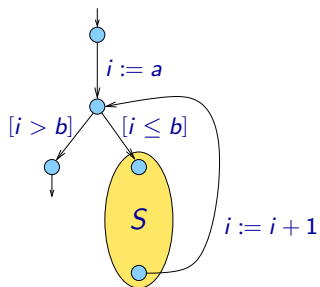

while B **do** S

do S **while** B

Některé základní konstrukce strukturovaného programání

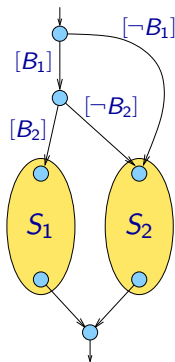
```
 $i := a$   
while  $i \leq b$  do  
     $S$   
     $i := i + 1$   
end
```

```
for  $i := a$  to  $b$  do  $S$ 
```

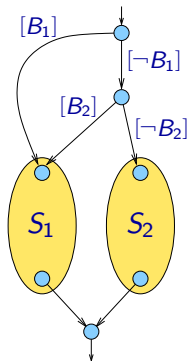

Některé základní konstrukce strukturovaného programání

Zkrácené vyhodnocování složených podmínek, např.:

while $i < n$ **and** $A[i] > x$ **do** ...

if B_1 **and** B_2 **then** S_1 **else** S_2

if B_1 **or** B_2 **then** S_1 **else** S_2

Řídící tok realizovaný pomocí goto

- **goto** ℓ — **nepodmíněný skok**
- **if** B **then goto** ℓ — **podmíněný skok**

Příklad:

```
0:  $k := 0$   
1:  $i := 1$   
2: goto 6  
3: if  $A[i] \leq A[k]$  then goto 5  
4:  $k := i$   
5:  $i := i + 1$   
6: if  $i < n$  then goto 3  
7: return  $A[k]$ 
```

Řídící tok realizovaný pomocí goto

- **goto** l — **nepodmíněný skok**
- **if** B **then goto** l — **podmíněný skok**

Příklad:

```
start:  $k := 0$   
        $i := 1$   
       goto  $L3$   
 $L1$ : if  $A[i] \leq A[k]$  then goto  $L2$   
        $k := i$   
 $L2$ :  $i := i + 1$   
 $L3$ : if  $i < n$  then goto  $L1$   
       return  $A[k]$ 
```

Vyhodnocení složitých výrazů

Vyhodnocení složitého výrazu, jako třeba

$$A[i + s] := (B[3 * j + 1] + x) * y + 8$$

může být na nižší úrovni nahrazeno posloupností jednodušších příkazů, jako třeba

$$\begin{aligned}t_1 &:= i + s \\t_2 &:= 3 * j \\t_2 &:= t_2 + 1 \\t_3 &:= B[t_2] \\t_3 &:= t_3 + x \\t_3 &:= t_3 * y \\t_3 &:= t_3 + 8 \\A[t_1] &:= t_3\end{aligned}$$

Algoritmus je vykonáván strojem — může to být například:

- skutečný počítač — vykonává instrukce strojového kódu
- virtuální stroj — vykonává instrukce bytekódu
- nějaký idealizovaný matematický model počítače
- ...

Stroj může být:

- jednoúčelový — vykonává jen jeden algoritmus
- obecnější — algoritmus dostává ve formě **programu**

Stroj pracuje po **krocích**.

Algoritmus během výpočtu zpracovává konkrétní **vstup**.

Během výpočtu si stroj musí pamatovat:

- která instrukce se právě provádí
- obsah pracovní paměti

Podle typu stroje je určeno:

- s jakým typem dat stroj pracuje
- jak jsou tato data v paměti organizována

Podle typu algoritmu a typu analýzy, kterou chceme provádět, se můžeme rozhodnout, zda má smysl mezi obsah paměti zahrnout i místa

- odkud se čtou vstupní data
- kam se zapisují výstupní data

Konfigurace — popis celkového stavu stroje v nějakém okamžiku během výpočtu

Příklad: Konfigurace tvaru

$$(q, mem)$$

kde

- q — aktuální řídicí stav
- mem — představuje aktuální obsah paměti stroje — jaké hodnoty jsou momentálně přiřazeny jednotlivým proměnným.

Příklad obsahu paměti mem :

$$\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$$

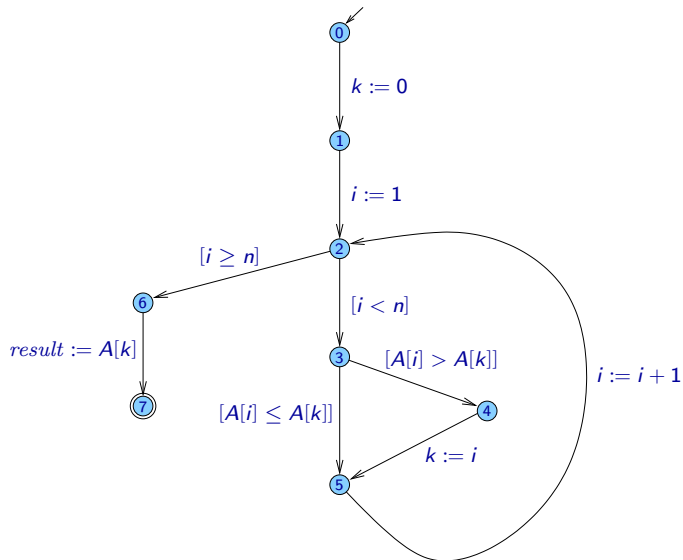
Příklad konfigurace:

$(2, \langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle)$

Výpočet stroje \mathcal{M} provádějícího algoritmus Alg , kde zpracovává vstup w , je posloupnost konfigurací.

- Začíná se v **počáteční konfiguraci**.
- Každým krokem se přejde z jedné konfigurace do druhé.
- Výpočet končí v **koncové konfiguraci**.

Výpočet algoritmu

Příklad: Výpočet, kde algoritmus `FIND-MAX` zpracovává vstup, kde $A = [3, 8, 1, 3, 6]$ a $n = 5$.

α_0 : (0, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: ?, result: ? \rangle$)

Příklad: Výpočet, kde algoritmus `FIND-MAX` zpracovává vstup, kde $A = [3, 8, 1, 3, 6]$ a $n = 5$.

α_0 : (0, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: ?, result: ? \rangle$)

α_1 : (1, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: 0, result: ? \rangle$)

Příklad: Výpočet, kde algoritmus **FIND-MAX** zpracovává vstup, kde $A = [3, 8, 1, 3, 6]$ a $n = 5$.

α_0 : (0, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: ?, result: ? \rangle$)

α_1 : (1, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: 0, result: ? \rangle$)

α_2 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)

Příklad: Výpočet, kde algoritmus **FIND-MAX** zpracovává vstup, kde $A = [3, 8, 1, 3, 6]$ a $n = 5$.

α_0 : (0, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: ?, result: ? \rangle$)

α_1 : (1, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: 0, result: ? \rangle$)

α_2 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)

α_3 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)

Příklad: Výpočet, kde algoritmus **FIND-MAX** zpracovává vstup, kde $A = [3, 8, 1, 3, 6]$ a $n = 5$.

α_0 : (0, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: ?, result: ? \rangle$)

α_1 : (1, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: 0, result: ? \rangle$)

α_2 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)

α_3 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)

α_4 : (4, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)

Příklad: Výpočet, kde algoritmus **FIND-MAX** zpracovává vstup, kde $A = [3, 8, 1, 3, 6]$ a $n = 5$.

α_0 : (0, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: ?, result: ? \rangle$)

α_1 : (1, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: 0, result: ? \rangle$)

α_2 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)

α_3 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)

α_4 : (4, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)

α_5 : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 1, result: ? \rangle$)

Příklad: Výpočet, kde algoritmus **FIND-MAX** zpracovává vstup, kde $A = [3, 8, 1, 3, 6]$ a $n = 5$.

α_0 : (0, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: ?, result: ? \rangle$)
 α_1 : (1, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_2 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_3 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_4 : (4, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_5 : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_6 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)

Příklad: Výpočet, kde algoritmus **FIND-MAX** zpracovává vstup, kde $A = [3, 8, 1, 3, 6]$ a $n = 5$.

α_0 : (0, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: ?, result: ? \rangle$)
 α_1 : (1, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_2 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_3 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_4 : (4, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_5 : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_6 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_7 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)

Příklad: Výpočet, kde algoritmus **FIND-MAX** zpracovává vstup, kde $A = [3, 8, 1, 3, 6]$ a $n = 5$.

α_0 : (0, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: ?, result: ? \rangle$)
 α_1 : (1, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_2 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_3 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_4 : (4, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_5 : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_6 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_7 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_8 : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)

Příklad: Výpočet, kde algoritmus `FIND-MAX` zpracovává vstup, kde $A = [3, 8, 1, 3, 6]$ a $n = 5$.

α_0 : (0, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: ?, result: ? \rangle$)
 α_1 : (1, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_2 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_3 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_4 : (4, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_5 : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_6 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_7 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_8 : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_9 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 3, k: 1, result: ? \rangle$)

Příklad: Výpočet, kde algoritmus `FIND-MAX` zpracovává vstup, kde $A = [3, 8, 1, 3, 6]$ a $n = 5$.

α_0 : (0, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: ?, result: ? \rangle$)
 α_1 : (1, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_2 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_3 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_4 : (4, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_5 : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_6 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_7 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_8 : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_9 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 3, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{10} : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 3, k: 1, result: ? \rangle$)

Příklad: Výpočet, kde algoritmus `FIND-MAX` zpracovává vstup, kde $A = [3, 8, 1, 3, 6]$ a $n = 5$.

α_0 : (0, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: ?, result: ? \rangle$)
 α_1 : (1, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_2 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_3 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_4 : (4, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_5 : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_6 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_7 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_8 : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_9 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 3, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{10} : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 3, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{11} : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 3, k: 1, result: ? \rangle$)

Příklad: Výpočet, kde algoritmus `FIND-MAX` zpracovává vstup, kde $A = [3, 8, 1, 3, 6]$ a $n = 5$.

α_0 : (0, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: ?, result: ? \rangle$)
 α_1 : (1, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_2 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_3 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_4 : (4, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_5 : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_6 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_7 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_8 : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_9 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 3, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{10} : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 3, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{11} : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 3, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{12} : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 4, k: 1, result: ? \rangle$)

Příklad: Výpočet, kde algoritmus **FIND-MAX** zpracovává vstup, kde $A = [3, 8, 1, 3, 6]$ a $n = 5$.

α_0 : (0, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: ?, result: ? \rangle$)
 α_1 : (1, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_2 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_3 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_4 : (4, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_5 : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_6 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_7 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_8 : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_9 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 3, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{10} : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 3, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{11} : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 3, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{12} : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 4, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{13} : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 4, k: 1, result: ? \rangle$)

Příklad: Výpočet, kde algoritmus `FIND-MAX` zpracovává vstup, kde $A = [3, 8, 1, 3, 6]$ a $n = 5$.

α_0 : (0, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: ?, result: ? \rangle$)
 α_1 : (1, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_2 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_3 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_4 : (4, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_5 : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_6 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_7 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_8 : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_9 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 3, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{10} : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 3, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{11} : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 3, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{12} : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 4, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{13} : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 4, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{14} : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 4, k: 1, result: ? \rangle$)

Příklad: Výpočet, kde algoritmus `FIND-MAX` zpracovává vstup, kde $A = [3, 8, 1, 3, 6]$ a $n = 5$.

α_0 : (0, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: ?, result: ? \rangle$)
 α_1 : (1, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_2 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_3 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_4 : (4, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_5 : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_6 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_7 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_8 : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_9 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 3, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{10} : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 3, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{11} : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 3, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{12} : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 4, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{13} : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 4, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{14} : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 4, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{15} : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 5, k: 1, result: ? \rangle$)

Příklad: Výpočet, kde algoritmus `FIND-MAX` zpracovává vstup, kde $A = [3, 8, 1, 3, 6]$ a $n = 5$.

α_0 : (0, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: ?, result: ? \rangle$)
 α_1 : (1, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_2 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_3 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_4 : (4, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_5 : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_6 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_7 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_8 : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_9 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 3, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{10} : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 3, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{11} : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 3, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{12} : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 4, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{13} : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 4, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{14} : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 4, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{15} : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 5, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{16} : (6, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 5, k: 1, result: ? \rangle$)

Příklad: Výpočet, kde algoritmus **FIND-MAX** zpracovává vstup, kde $A = [3, 8, 1, 3, 6]$ a $n = 5$.

α_0 : (0, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: ?, result: ? \rangle$)
 α_1 : (1, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: ?, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_2 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_3 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_4 : (4, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 0, result: ? \rangle$)
 α_5 : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 1, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_6 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_7 : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_8 : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 2, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_9 : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 3, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{10} : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 3, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{11} : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 3, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{12} : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 4, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{13} : (3, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 4, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{14} : (5, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 4, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{15} : (2, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 5, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{16} : (6, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 5, k: 1, result: ? \rangle$)
 α_{17} : (7, $\langle A: [3, 8, 1, 3, 6], n: 5, i: 5, k: 1, result: 8 \rangle$)

Provedením instrukce l se přejde z konfigurace α do konfigurace α' :

$$\alpha \xrightarrow{l} \alpha'$$

Výpočet může být:

- **Konečný:**

$$\alpha_0 \xrightarrow{l_0} \alpha_1 \xrightarrow{l_1} \alpha_2 \xrightarrow{l_2} \alpha_3 \xrightarrow{l_3} \alpha_4 \xrightarrow{l_4} \dots \xrightarrow{l_{t-2}} \alpha_{t-1} \xrightarrow{l_{t-1}} \alpha_t$$

kde α_t je koncová konfigurace

- **Nekonečný:**

$$\alpha_0 \xrightarrow{l_0} \alpha_1 \xrightarrow{l_1} \alpha_2 \xrightarrow{l_2} \alpha_3 \xrightarrow{l_3} \alpha_4 \xrightarrow{l_4} \dots$$

Výpočet je možné popsat dvěma různými způsoby:

- jako posloupnost konfigurací $\alpha_0, \alpha_1, \alpha_2, \dots$
- jako posloupnost provedených instrukcí l_0, l_1, l_2, \dots

Algoritmy slouží k řešení **problémů**.

- **Problém** — specifikace toho, **co** má algoritmus dělat:
 - Popis vstupu
 - Popis výstupu
 - Vztah mezi vstupy a výstupy
- **Algoritmus** — konkrétní postup, **jak** při výpočtu postupovat

Příklad: Problém nalezení maximálního prvku v poli:

Vstup: Pole A indexované od nuly a číslo n udávající počet prvků v tomto poli, přičemž se předpokládá, že $n \geq 1$.

Výstup: Hodnota $result$, která je hodnotou maximálního prvku v poli A , tj. hodnota $result$, pro kterou platí:

- $A[j] \leq result$ pro všechna $j \in \mathbb{N}$, kde $0 \leq j < n$, a
- existuje $j \in \mathbb{N}$ takové, že $0 \leq j < n$ a $A[j] = result$.

Instance problému — konkrétní vstup, např.

$$A = [3, 8, 1, 3, 6], n = 5.$$

Pro tuto instanci je výstupem hodnota 8.

Definice

Algoritmus Alg **řeší** problém P , jestliže pro **každou** instanci w problému P jsou splněny následující dvě podmínky:

- (a) Výpočet algoritmu Alg nad vstupem w se po konečném počtu kroků (korektně) zastaví.
- (b) Algoritmus Alg vygeneruje pro vstup w výstup, který odpovídá podmínkám kladeným na výstup ve specifikaci problému P .

Algoritmus, který řeší problém P , je korektním řešením tohoto problému.

Algoritmus *Alg* **není** korektním řešením problému *P*, jestliže existuje vstup *w* takový, že při výpočtu nad tímto vstupem nastane některá z následujících chyb:

- provedení nějaké chybné nepovolené operace (přístup k prvku pole mimo povolený rozsah indexů, dělení nulou, ...),
- vygenerovaný výstup neodpovídá podmínkám specifikovaným v zadání problému *P*,
- výpočet se nikdy nezastaví.

Testování — spustění algoritmu nad různými vstupy a zkontrolování, zda se algoritmus pro tyto vstupy chová „správně“.

Testování může prokázat přítomnost chyb, ale ne to, že se algoritmus chová korektně pro **všechny** vstupy.

Důkaz korektnosti algoritmu je obecně vhodné rozdělit na dvě části:

- Zdůvodnění toho, že algoritmus pro žádný vstup nikdy neudělá nic „špatně“:
 - během výpočtu nedojde k žádné chybné operaci
 - pokud program skončí, výstup bude „správně“
- Zdůvodnění toho, že se algoritmus pro každý vstup po konečném počtu kroků zastaví.

Invariant — podmínka, která musí být v určitém místě kódu algoritmu vždy (tj. ve všech možných výpočtech pro všechny možné vstupy) splněna v okamžiku, kdy algoritmus tímto místem prochází.

Řekneme, že konfigurace α je **dosažitelná**, jestliže existuje vstup w takový, že je α jednou z konfigurací, kterými algoritmus Alg projde při výpočtu nad vstupem w .

Pokud je algoritmus reprezentován ve formě grafu řídicího toku, můžeme pro **řídící stav** q (tj. vrchol grafu) specifikovat invarianty, které platí v každé dosažitelné konfiguraci, kde je řídicím stavem q .

Invarianty můžeme zapisovat formulemi predikátové logiky:

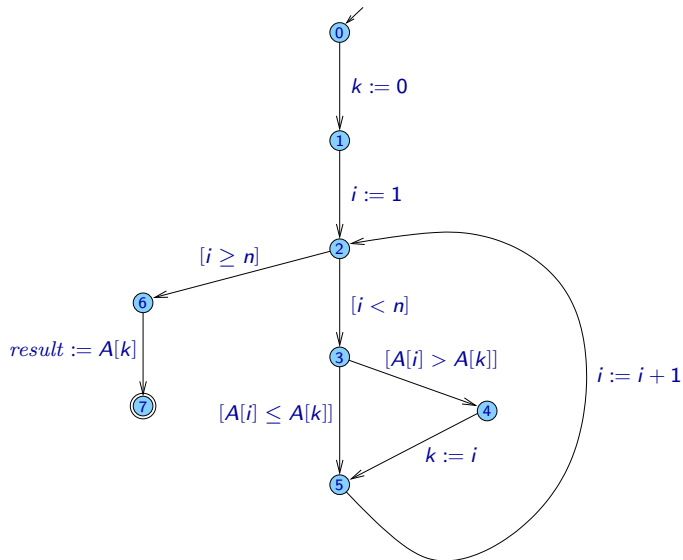
- **volné** proměnné odpovídají proměnným programu
- **valuace** je dána hodnotami proměnných programu v dané konfiguraci

Příklad: Formule

$$(1 \leq i) \wedge (i \leq n)$$

bude platit například v konfiguraci, kde proměnná i má hodnotu 5 a proměnná n má hodnotu 14.

Invarianty

Příklady invariantů:

- invariant v řídicím stavu q zapíšeme formulí φ_q

Invarianty v jednotlivých řídicích stavech (zatím jen hypotézy):

- $\varphi_0: (n \geq 1)$
- $\varphi_1: (n \geq 1) \wedge (k = 0)$
- $\varphi_2: (n \geq 1) \wedge (1 \leq i \leq n) \wedge (0 \leq k < i)$
- $\varphi_3: (n \geq 1) \wedge (1 \leq i < n) \wedge (0 \leq k < i)$
- $\varphi_4: (n \geq 1) \wedge (1 \leq i < n) \wedge (0 \leq k < i)$
- $\varphi_5: (n \geq 1) \wedge (1 \leq i < n) \wedge (0 \leq k \leq i)$
- $\varphi_6: (n \geq 1) \wedge (i = n) \wedge (0 \leq k < n)$
- $\varphi_7: (n \geq 1) \wedge (i = n) \wedge (0 \leq k < n)$

Příklady invariantů:

- invariant v řídicím stavu q zapíšeme formulí φ_q

Invarianty v jednotlivých řídicích stavech (zatím jen hypotézy):

- $\varphi_0: n \geq 1$
- $\varphi_1: n \geq 1, k = 0$
- $\varphi_2: n \geq 1, 1 \leq i \leq n, 0 \leq k < i$
- $\varphi_3: n \geq 1, 1 \leq i < n, 0 \leq k < i$
- $\varphi_4: n \geq 1, 1 \leq i < n, 0 \leq k < i$
- $\varphi_5: n \geq 1, 1 \leq i < n, 0 \leq k \leq i$
- $\varphi_6: n \geq 1, i = n, 0 \leq k < n$
- $\varphi_7: n \geq 1, i = n, 0 \leq k < n$

Zkontrolování toho, že invarianty opravdu platí:

- Pro každou instrukci algoritmu je třeba zkontrolovat, zda za předpokladu, že bude platit příslušný invariant před provedením této instrukce, bude platit i příslušný invariant po provedení této instrukce.

Předpokládejme algoritmus ve formě grafu řídicího toku:

- hrany odpovídají instrukcím
- vezměme si hranu ze stavu q do stavu q' označenou instrukcí l
- řekněme, že (zatím neověřené) invarianty pro stavy q a q' jsou vyjádřeny formulemi φ a φ'
- pro tuto hranu musíme zkontrolovat, že pro všechny konfigurace $\alpha = (q, mem)$ a $\alpha' = (q', mem')$ takové, že $\alpha \xrightarrow{l} \alpha'$, platí, že pokud
 - v konfiguraci α platí φ ,pak
 - v konfiguraci α' platí φ'

Zkontrolování instrukcí, které jsou testy podmínek:

- hrana označená testem podmínky $[B]$

Obsah paměti se nemění.

Stačí ověřit, že platí implikace

$$(\varphi \wedge B) \rightarrow \varphi'$$

Poznámka: Příslušná implikace musí platit pro všechny možné hodnoty proměnných.

Příklad: Předpokládáme, že se formulích objevují jen proměnné n, i, k , a že hodnotami těchto proměnných mohou být jen celá čísla:

$$(\forall n \in \mathbb{Z})(\forall i \in \mathbb{Z})(\forall k \in \mathbb{Z}) (\varphi \wedge B \rightarrow \varphi')$$

Zkontrolování instrukcí, které přiřazují hodnoty proměnným (mění obsah paměti):

- hrana označená přiřazením $x := E$

φ'' — formule, kterou dostaneme z formule φ' přejmenováním všech volných výskytů proměnné x na proměnnou x'

Je třeba ověřit platnost implikace

$$(\varphi \wedge (x' = E)) \rightarrow \varphi''$$

Příklad: Přiřazení $k := 3 * k + i + 1$:

$$(\forall n \in \mathbb{Z})(\forall i \in \mathbb{Z})(\forall k \in \mathbb{Z})(\forall k' \in \mathbb{Z}) (\varphi \wedge (k' = 3 * k + i + 1) \rightarrow \varphi'')$$

Dokončení ověření toho, že algoritmus pro nalezení maximálního prvku v poli vrací správný výsledek (za předpokladu, že skončí):

- $\psi_0: \varphi_0$
- $\psi_1: \varphi_1 \wedge (\forall j \in \mathbb{N})(0 \leq j < 1 \rightarrow A[j] \leq A[k])$
- $\psi_2: \varphi_2 \wedge (\forall j \in \mathbb{N})(0 \leq j < i \rightarrow A[j] \leq A[k])$
- $\psi_3: \varphi_3 \wedge (\forall j \in \mathbb{N})(0 \leq j < i \rightarrow A[j] \leq A[k])$
- $\psi_4: \varphi_4 \wedge (\forall j \in \mathbb{N})(0 \leq j < i \rightarrow A[j] \leq A[k]) \wedge (A[i] > A[k])$
- $\psi_5: \varphi_5 \wedge (\forall j \in \mathbb{N})(0 \leq j \leq i \rightarrow A[j] \leq A[k])$
- $\psi_6: \varphi_6 \wedge (\forall j \in \mathbb{N})(0 \leq j < n \rightarrow A[j] \leq A[k])$
- $\psi_7: \varphi_7 \wedge (result = A[k]) \wedge (\forall j \in \mathbb{N})(0 \leq j < n \rightarrow A[j] \leq result) \wedge (\exists j \in \mathbb{N})(0 \leq j < n \wedge A[j] = result)$

Často není třeba specifikovat invarianty ve všech řídicích stavech, ale je v některých „důležitých“ — zejména stavy, kde se vstupuje do nebo vystupuje z cyklů:

Je pak třeba ověřit:

- Že invariant platí před vstupem do cyklu.
- Že pokud invariant platí před provedením cyklu, tak bude platit i po jeho provedení.
- Že invariant platí při opuštění cyklu.

Příklad: V algoritmu `FIND-MAX` je takovým „důležitým“ stavem stav 2.

Ve stavu 2 platí:

- $n \geq 1$
- $1 \leq i \leq n$
- $0 \leq k < i$
- Pro všechna j taková, že $0 \leq j < i$, platí $A[j] \leq A[k]$.

Dva možné případy, jak může vypadat nekonečný výpočet:

- nějaká konfigurace se zopakuje — následující konfigurace se opakují stále dokola
- objevují se stále nové a nové konfigurace

Jeden z běžných způsobů dokazování toho, že se algoritmus zaručeně pro každý vstup po konečném počtu kroků zastaví:

- každé (dosažitelné) konfiguraci přiřadit hodnotu z nějaké vhodně zvolené množiny W
- na množině W definovat uspořádání \leq takové, že ve W neexistují nekonečné (ostře) klesající posloupnosti
- ukázat, že s provedením každé instrukce se hodnota přiřazená konfiguraci zmenšuje, tj. pro $\alpha \xrightarrow{I} \alpha'$ je

$$f(\alpha) > f(\alpha')$$

($f(\alpha)$, $f(\alpha')$) jsou hodnoty z množiny W přiřazené konfiguracím α a α')

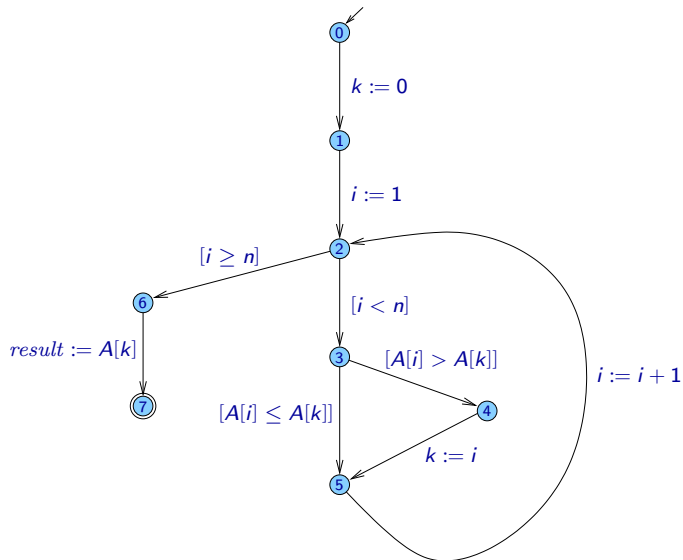
Jako množinu W je možno použít například:

- Množinu přirozených čísel $\mathbb{N} = \{0, 1, 2, 3, \dots\}$ s uspořádáním \leq .
- Množinu vektorů přirozených čísel s lexikografickým uspořádáním, tj. s uspořádáním, kde vektor (a_1, a_2, \dots, a_m) je menší než vektor (b_1, b_2, \dots, b_n) , jestliže
 - existuje i takové, že $1 \leq i \leq m$ a $i \leq n$, kde $a_i < b_i$ a pro všechna j taková, že $1 \leq j < i$, platí $a_j = b_j$, nebo
 - $m < n$ a pro všechna j taková, že $1 \leq j \leq m$, je $a_j = b_j$.

Například $(5, 1, 3, 6, 4) < (5, 1, 4, 1)$ a $(4, 1, 1) < (4, 1, 1, 3)$.

Poznámka: Počet prvků vektorů musí být omezen nějakou konstantou.

Konečnost výpočtu

Příklad: Vektory přiřazené jednotlivým konfiguracím:

- Stav 0: $f(\alpha) = (4)$
- Stav 1: $f(\alpha) = (3)$
- Stav 2: $f(\alpha) = (2, n - i, 3)$
- Stav 3: $f(\alpha) = (2, n - i, 2)$
- Stav 4: $f(\alpha) = (2, n - i, 1)$
- Stav 5: $f(\alpha) = (2, n - i, 0)$
- Stav 6: $f(\alpha) = (1)$
- Stav 7: $f(\alpha) = (0)$